

O Fundador no seminario

Desde 1918 até 1925, ano da súa ordenación sacerdotal, San Xosemaría preparouse a recibir as sacras ordes. Deses anos consérvanse testemuños dos seus compañeiros seminaristas.

26-02-2014

Desde outubro de 1918 foi alumno externo do Seminario. Ademais, estudaba en casa cun profesor particular, Manuel Sanmartín. No curso 1919-1920 terminou primeiro en Teoloxía. Obtivo a cualificación de

meritissimus en todas as materias,
menos nunha, na que foi
benemeritus.

Un condiscípulo, don Manuel Calderón, declara que era bo estudante, e mostraba ter unha gran cultura xeral: ?pulcro, elegante, de finos modais, parecía que viña de casa principal?. Outro compañeiro, don Amadeo Branco, lembra con precisión a súa chaqueta azul, con pescozo alto e lazo; con todo, o que máis lle chamaba a atención era o seu sorriso, o seu carácter agradable, amable, risueño. Algo semellante apreciou don Máximo Rubio: era ben educado, coidadoso no vestir e coidadoso nos modais ao tratar aos demais; bo estudante, serio, aínda que -ao seu xuízo- cun carácter máis ben reservado: ?falaba o xusto e era moi observador e piadoso?. Con todo, don Pedro Baldomero Larios -fillo dun encuadernador moi amigo do pai de Xosemaría- víao ?simpático,

comunicativo, alegre e moi agradable. A min impresionábame moito, porque lle consideraba como de gran talento?.

Don Pedro Baldomero Larios era alumno externo do Seminario, de cursos inferiores a don Máximo e a don José María Millán, xa falecido, que, ao parecer, foi naqueles anos o máis amigo do futuro Fundador do Opus Dei. A súa vida discorría entre a familia e as clases, e pouco máis. Reuníanse de cando en vez en casa dos Larios, ou dos Escrivá ou na dos Rubio. En ocasións paseaban cara a Lardero -entón parecíalles camiño afastado-, ou ían ao río a coller cangrexos.

Larios -quizá por ser máis novo- non achega nada digno de especial mención en canto á vida de piedade: ?adoitabamos ir diariamente -aínda que eramos externos- a Misa ao Seminario. Despois íamos almorzar

ás nosas casas e logo a clase?. É Máximo Rubio quen corrobora que Xosemaría, durante unha tempada, acudiu moito e pasou intres longos no convento dos Carmelitas. Máximo Rubio alude tamén á inquietude apostólica de Xosemaría: nas conversacións que tiñan ao saír das clases, facíalles pensar no labor que se podería realizar cos alumnos do Instituto, e manifestáballes a súa pena pola falta de espírito cristián que se notaba naquela mocidade.

No Seminario había unha catequese, moi numerosa, que levaban os internos. Non parece que os alumnos externos axudasen moito no catecismo, porque a don Amadeo Branco -interno- quedóuselle gravada a presenza de Xosemaría: todos os domingos, sen ter obrigación, ía alí -a catequese facíase na propia igrexa do Seminario-, e púñase a disposición ?para o que lle mandasen?.

Xosemaría estivo pouco tempo como alumno externo do Seminario de Logroño. Pronto, en setembro de 1920, trasladouse a Zaragoza, para seguir os estudos de Teoloxía na Universidade Pontificia de San Valero e San Braulio.

Pasou o tempo, e sucederon moitas cousas duras, tremendas, que non vos digo porque a min non me causan pena, pero a vós si que vos entristecerían. Eran machadazos de Deus O noso Señor, co fin de preparar -desa árbore- a viga que ía servir, a pesar da súa debilidade, para facer a súa Obra. Eu, case sen darme conta, repetía: Domine, ut videam!, Domine, ut sit! Non sabía o que era, pero seguía adiante, adiante, sen corresponder plenamente á bondade de Deus, esperando o que máis tarde habería de recibir: unha colección de grazas, unha detrás doutra, que non sabía como

**cualificar e que chamaba
operativas, porque de tal maneira
dominaban a miña vontade que
case non tiña que facer esforzo.
Adiante, sen cousas raras,
traballando só con mediana
intensidade... Foron os anos de
Zaragoza.**

Xosemaría comezou nesta cidade
unha vida moi diferente da que
levara até entón, e que transcorrería
entre o Seminario de San Carlos e a
Universidade Pontificia de San
Palero e San Braulio.

A Universidade Pontificia estaba na
praza da Sé, xunto ao Palacio
Arzobispal. Alí podíanse obter a
Licenciatura e o Doutoramento en
Filosofía, en Teoloxía e en Dereito
Canónico. Os seminaristas ían a clase
a esta Universidade Pontificia,
mentres que o resto da formación
sacerdotal -estudo, piedade,

disciplina- recibíana nos Seminarios en que se aloxaban.

A finais de setembro de 1920, Xosemaría incorporouse ao Seminario de San Francisco de Paula, que ocupaba un par de plantas no edificio do Seminario Sacerdotal de San Carlos, pero tiña oratorio e comedor independentes. Os seminaristas vestían unha túnica negra, sen mangas, e levaban bolsa vermella con escudo metálico: un sol e a palabra *charitas*. Desde San Carlos ían polo Coso a clase até a praza da Sé en dúas filas, acompañados por un inspector. Antes de almorzar, facían en San Carlos media hora de meditación e asistían á Santa Misa. Ao acabar as clases -ordinariamente tres- volvían ao Seminario para a comida. E pola tarde, de novo á Universidade. Cando regresaban, tiñan recreo, estudo e rosario; ceaban e, antes de deitarse, rezaban unhas preces e recibían

unha breve plática, cos puntos para a meditación do día seguinte. Os xoves pola tarde ían de paseo, en filas, por lugares pouco frecuentados, ou polo campo. Os domingos podían saír os que tiñan parentes en Zaragoza.

Unha das razóns polas que Xosemaría trasladouse desde Logroño foi a de poder estudar tamén a carreira de Dereito, na Universidade de Zaragoza. Como vimos pouco antes, así o comentaba o seu pai en Fonz durante o verán de 1919. Mentres Xosemaría esperaba ver con claridade o que Deus quería del, pensaba que estaría no humano mellor disposto para cumprir a vontade divina se tiña tamén un título civil. Don José, pola súa banda, aconselláballe que fixese a carreira de Dereito, a pesar dos sacrificios económicos que supuña o traslado do fillo.

En Zaragoza vivían varios parentes próximos e amigos íntimos da familia. Entre eles estaba un tío seu, don Carlos Albás, que era Cóengo Arcediano na Sé. Amigos de Xosemaría daquela época fan notar, con todo, que as relacións entre don Carlos e a familia do sobriño non foron especialmente continuas, non por causa dos Escrivá. Ao parecer, o Arcediano da Sé non apreciaba moito ao seu cuñado, ao que viña acusar de ser responsable do seu revés económico: ?Era unha tremenda inxustiza -observa unha testemuña daquela época, referíndose á postura intransixente do Cóengo cara ao pai de Xosemaría- non darse conta da recta e honrada actuación que tivo aquel home durante toda a súa vida, até o extremo de liquidar o seu negocio, pensando máis na súa limpa conciencia cristiá que nos intereses persoais materiais?. O certo é que don Carlos non foi a Logroño, en 1924, cando morreu don José, nin

asistiu logo á primeira Misa de Xosemaría, en 1925.

Non era fácil para Xosemaría a vida no Seminario. Debeu ser dura a súa incorporación a aquela casa de San Carlos, pois estivera até entón apartado das canles normais da formación eclesiástica. O ambiente do Instituto ou do Colexio de San Antonio en Logroño era moi distinto ao que atopaba agora entre os seminaristas de Zaragoza.

Un compañeiro de estudos naquel Seminario, hoxe notario nunha cidade española, describiu en termos precisos o clima que alí se respiraba. Non o fixo, se non se lle preguntou expresamente. E ao volver sobre aqueles anos, dóelle pensar que se poidan interpretar mal as súas palabras. Só quere -notario é- remitirse aos feitos, moi xustificables e razoables, coa conciencia clara que

do Seminario saían homes moi santos.

Boa parte dos alumnos chegaban a San Carlos coas tradicionais virtudes dos ambientes rurais aragoneses, pero tamén con algúns defectos notorios naquela época: cultura demasiado elemental, certo desprezo das formas por unha sinceridade mal entendida, descoido no aseo persoal, etc. As virtudes cristiás suplían moito. De feito, o Fundador do Opus Dei, sempre que aludiu aos seus tempos no Seminario, expresaba que de e desexos de servir á Igrexa os seus compañeiros non lembraba máis que virtudes.

Desde o primeiro momento, algúns non entenderon o porte, o talante e os modais de Xosemaría. Cando foi nomeado superior do Seminario, tivo como fámulo a José María Román Cuartero, que lle vía sempre moi correcto, e máis refinado que os

outros seminaristas: refire, por exemplo, que todos os días lavábase de xeito total, cousa que non facían os demais. Estes e outros detalles fixeron pensar a este raparigo que Xosemaría non chegaría a ser sacerdote, porque lle consideraba con posibilidades humanas para facer carreiras mellores. Outro condiscípulo, don Francisco Artal Luesma, glosa ese contraste de maneira máis positiva: a súa estancia no Seminario era manifestación clara da súa correspondencia á vontade de Deus; a súa limpeza exterior e a súa corrección no vestir, mostra de amor á dignidade sacerdotal, reflexo da finura da súa alma e da súa vida interior.

Loxicamente non todos axuizaban así as cousas. Algúns as interpretaron en termos ben contrarios. Pero as incomprensións non lle fixeron madeixa, como certifica outro compañeiro, que lle

ouviu algunha vez: **Non creo que a
sucidade sexa virtude .**

Argumentaba ?con graza, sen
acritude, co seu característico sentido
do humor?. Don Agustín Quellas
Tello, párroco hoxe de Magallón,
detense en consideracións
semellantes: Xosemaría era
sumamente humano e tiña gran
sentido do humor; sacaba punta de
todo, vía o lado divertido das cousas;
sabía moitos chistes e contábaos con
graza: ?Producíanos gran admiración
aos seus amigos a agudeza dos
comentarios que en epigramas,
cunha gran carga festiva ou satírica,
puña por escrito. Estes epigramas
sorprendíannos moito, porque
supuñan un bo manexo da lingua
castelá, como consecuencia da súa
familiaridade cos autores clásicos?.

Por outra banda, as motivacións que
levaran a Xosemaría ao Seminario
eran, en certa medida, distintas ás
habituais en moitos: non quería *fac*

carreira e, por iso, o marco eclesiástico -tema frecuente de conversacións- non era a súa única preocupación. Ademais - especialmente desde que foi nomeado superior- tiña facilidade para saír do Seminario, aínda que - como sintetiza un condiscípulo- ?saía pouco e, cando o facía, regresaba pronto, porque sempre lle urxía facer algunha cousa?. Pero isto deu pé a algún malentendido, a pesar de que Xosemaría era atento con todos e buscaba a amizade de todos. Don Agustín Quellas cualifícao ?como un pioneiro e un adiantado, pola independencia e a liberdade de espírito que manifestaba, que, en ocasións, algúns, por deformación, non entendían e inxustamente interpretaban como altivez?.

Mesmo, un profesor deixouse levar desa impresión. Consérvanse unhas notas escritas súas, en que, con referencia ao curso 1920-21, define o

carácter de Xosemaría como ?
inconstante e altivo, pero educado e
atento?. Este profesor observa que a
súa piedade é boa, pero regular a súa
aplicación e disciplina. Ao curso
seguinte, anota xa un *ben* nestes dous
conceptos. (De feito, no curso
1920-21, Xosemaría obtén
cualificación de *meritissimus* en
catro materias e *benemeritus*, noutra;
nos cursos seguintes, consegue
meritissimus en todas as materias).
Pero non cambia a cualificación que
lle merece o seu carácter, aínda que
non concorda cos resultados
obxectivos: non encaixa a
inconstancia co máximo de
puntuación en todas as materias.

Nese manuscrito figura tamén unha
anotación marxinal,
desgraciadamente sen data. Reflicte
o momento que debeu ser de
máxima tensión. A nota di
literalmente: ?Tivo unha liorta con
don Xullo Cortés, e impúxoselle o

correspondente castigo, cuxa aceptación e cumprimento foi unha gloria para el, por ser ao meu xuízo o seu adversario quen primeiro e máis lle pegou, e proferiu contra el -contra don Xosemaría- palabras groseiras e impropias dun clérigo, e na miña presenza insultoulle na Catedral da Sé?. Nada máis puiden pescudar con certeza acerca deste incidente. Só que moito tempo despois, o 8 de outubro de 1952, dun modo que lle honra, don Xullo Cortés escribe ao Fundador do Opus Dei desde Xaén - onde morreu sendo capelán do Sanatorio antituberculoso ?O Nederal?- pedíndolle perdón, ? arrepentido e da maneira máis sumisa e incondicional, mea culpa...!?

Puido ser o desgusto máis importante, pero nin moito menos o único. A alma de Xosemaría íase forxando para afrontar as

contradicións, bastante máis graves, que sufriría ao longo da súa vida.

Do que ninguén dubidou nunca foi da súa vida de piedade intensa, simpática, alegre e atrayente, que non só era compatible, senón que fundamentaba o seu constante sentido do humor e a súa visión positiva das cousas. Non daba, con todo, importancia ao que facía, nin alardeaba de nada: con naturalidade, facía o posible para pasar inadvertido. Un día, un compañeiro atopou na súa habitación un cilicio, e díxoo a outros. Xosemaría púxose esta vez serio, e fíxolles ver que non era de bo gusto, nin prudente, converter en habladurías a piedade dos demais.

Don Agustín Quellas admiraba a súa actitude durante a meditación diaria no Seminario: recollemento, concentración, oración intensa. E a devoción con que comulgaba, sen

facen nada raro, ?coas mans xuntas sobre o peito, o corpo ergueito e o paso firme?.

No curso 1922-23, as relacións cos compañeiros adquiriron un ton distinto, pois foi nomeado Superior do Seminario. Algúns se acordan de que o Cardeal Soldevila -entón Arcebispo de Zaragoza- distinguíalle moito. Cando se atopaba con eles no Seminario, na Catedral ou en calquera outro lugar, adoitaba dirixirse a el diante dos demais e preguntáballe como se atopaba, como lle ían os estudos. Algunha vez indicáballe: -Ven a verme cando teñas un intre.

Don José López Sierra, que foi Reitor do Seminario naquel período, afirmou que o Cardeal nomeara a Xosemaría Superior dos seminaristas, ?en atención á súa exemplar conduta, non menos que á súa aplicación?. A xuízo do Reitor,

distinguíase entre os demais seminaristas polo seu esmerada educación, afable e sinxelo trato, notoria modestia?. Era -insiste- ? respectuoso para cos seus superiores, compracente e bondadoso cos seus compañeiros, moi estimado dos primeiros e admirado dos segundos?.

Para ser Superior ou Inspector - ambos os termos úsanse indistintamente en documentos oficiais- do Seminario, era preciso ser clérigo, recibir a tonsura. Por esta razón, o Cardeal Soldevila tonsuró a Xosemaría o 28 de setembro de 1922, a el só, nunha capela do Palacio Arzobispal de Zaragoza, hoxe desaparecida.

Os directores -ou inspectores- elixíanse os alumnos máis avantaxados e piadosos. A súa misión consistía en dirixir os estudos, coidar a observancia da disciplina e dos regulamentos, acompañar aos

alumnos nas súas saídas a clase ou de paseo, etc. Aínda que eran seminaristas, no Regulamento considerábaselles superiores, e debíaseles obediencia e respecto. Tiñan tamén algunhas distincións externas: habitación individual algo maior que os demais e un fámulo ao seu servizo. (Os fámulos eran seminaristas que tiñan matrícula gratuíta e encargábanse do aseo das habitacións dos superiores e de servir a mesa de todos: algo análogo ao que se segue facendo en modernas Universidades de gran prestixio, como as americanas de Harvard e de Princeton). En San Carlos había dous inspectores: un para humanistas e filósofos, e outro para teólogos. O seu labor -especifica un antigo seminarista- ?resultaba difícil, porque os mozos menores adoitaban armar o balbordo propio da idade. Xosemaría nunca se alteraba nin perdía a compostura;

sempre se comportaba con caridade, prudencia e educación?.

José María Román Cuartero, o fámulo que asignaron a Xosemaría ao ser nomeado Inspector, rememora aqueles tempos en que, entre outros servizos, facíalle a cama polas mañás e atendía a mesa separada en que, no comedor xeral, sentaban os superiores: sempre lle impresionou ? a súa bondade e a súa paciencia no trato?. Cando Xosemaría víalle enfadado, procuraba animarlle con algunha frase cariñosa ou gastándolle bromas. E compartía con el a comida, pois a dos directores era especial. ?Doume conta agora de que facía estas mortificacións sen que se notase, de maneira natural?.

O Reitor do Seminario, don José López Sierra, encomiou sempre -até a súa morte- o afán apostólico de Xosemaría como director de seminaristas: quería gañalos a todos

para Cristo, que todos fosen un en Cristo, e conseguían co seu recto proceder. Non era partidario de castigos. Formaba aos novos seminaristas cunha ?sinxeleza e suavidade encantadora?: ?a súa mera presenza, sempre atrayente e simpática, continúa aos máis indisciplinados; un sinxelo sorriso, acolledora, asomaba polos seus beizos cando observaba nos seus seminaristas algún acto edificante; unha mirada discreta, penetrante, triste ás veces, e moi compasiva, reprimía aos máis díscolos?.

Así foron discorrendo os anos de Seminario. Sabemos tamén que pasaba moitas horas facendo oración na tribuna da dereita (ao lado da epístola) arriba, na igrexa de San Carlos.

Os períodos de vacacións pasábaos en Logroño e seguramente, como cando era pequeno, iría por Fonz,

onde vivía o seu tío, Mosén Teodoro. Algún verán estivo unha tempada en Villel (Teruel), coa familia de don Antonio Moreno, entón vicepresidente do Seminario sacerdotal de San Carlos. Apúntao Carmen Noailles, viúva doutro Antonio Moreno, sobriño do anterior, máis ou menos da idade de Xosemaría, que estudaba Medicamento na Universidade de Zaragoza. A súa vida nese pobo era completamente normal: charlaban, paseaban, ían pescar ou a coller cangrexos, saían algunha vez de excursión. Carmen Noailles cita detalles diversos que expresan a finura con que Xosemaría practicaba a virtude da pureza e o pudor.

Nunca saíu alí con mozas. As súas maneiras elegantes, o aspecto esvelto da súa persoa, a súa aparencia agradable no trato, atraían ás mozas. Cando Antonio ou algún outro amigo facíanlle chegar comentarios neste

sentido, cortábaos, exclamando algo así como: - **Se me coñecesen ben, por dentro, tal como son ...** E se alguén contaba chistes de mal gusto ou cousas pouco limpas, con afecto, pero con vigor, deixáballes cortados con contestacións moi oportunas. ? Nunca lle vin facer a máis mínima concesión, e non admitía bromas ou comentarios lixeiros respecto diso?.

Todos naquela casa apreciábanlle moito, porque Xosemaría facíase querer: ?era moi comedido, discreto e prudente, pero afectuoso, e aparecía constantemente o seu natural e marabilloso sentido do humor?. Considerábano como un fillo máis da familia.

Estes recordos de Carmen Noailles corresponden aos veráns de 1921 ou de 1922. Quizá a ambos. Porque foi no verán de 1923 cando Xosemaría comezou a estudar Dereito, para examinarse en setembro das

primeiras materias. Era xa clérigo - pola simple tonsura- ao matricularse na Facultade para o curso 1922-23. En outubro de 1922 comezou cuarta de Teoloxía. O 17 de decembro recibiu as ordes menores do ostiariado e lectorado, e o 21 -tamén no Palacio Arzobispal- o exorcistado e o acolitado, de mans do Cardeal Soldevila, que morrería o 4 de xuño de 1923, asasinado por un grupo anarquista.

Namentres, Xosemaría seguía sen albiscar esoutra cousa que atisbaba do amor de Deus. Estudaba, rezaba, e púñase en mans da Virxe, nas súas visitas diarias á nosa Señora do Pilar: **Sígoa tratando con amor filial -** escribiría o 11 de outubro de 1970 no Noticiero de Zaragoza-. **Coa mesma fe con que a invocaba por aqueles tempos, ao redor dos anos vinte, cando o Señor facíame barruntar o que esperaba de min.**

Nas súas mans puña a solución do que se xestaba na súa alma, sentíndose -como aseguraba noutra ocasión- **medio cego, sempre esperando o porqué: por que me fago sacerdote? O Señor quere algo, que é? E nun latín de baixa latinidad, collendo as palabras do cego de Jericó, repetía: Domine, ut videam! Ut sit! Ut sit! Que sexa iso que Ti queres, e que eu ignoro.**

A súa oración de anos se *materializou* nunha imaxe da Virxe, que alguén atopou tempo despois:

Pasaron os anos, moitos anos, e unha vez, estando xa en Roma, veu a Secretaria Central, e díxome: Pai, chegou aquí unha imaxe da Virxe do Pilar, que tiña vostede en Zaragoza. Respondinlle: non, non me acordo. E ela: si, mírea; hai unha cousa escrita por vostede. Era unha imaxe tan horrible, que non me pareceu posible que fose

miña. Mostrouma e, debaixo da imaxe, cun cravo, estaba escrito sobre o yeso: Domina, ut sit!, cunha admiración, como adoito pór sempre as jaculatorias que escribo en latín. Señora, que sexa! E unha data: 24-9-924.

En xuño de 1924 terminara o quinto curso de Teoloxía. O día 14 daquel mes recibiu o subdiaconado na Igrexa do Seminario de San Carlos, de mans de don Miguel dos Santos Díaz Gómara, que lle apreciaba moito. Don Miguel era Presidente do Seminario de San Carlos, e adoitaba escoller a Xosemaría para que lle acompañase a actos que tiña que presidir, ou a celebracións litúrxicas con motivo da administración de Sacramentos.

Durante o verán de 1924 estudou moito, e en setembro examinouse na Facultade de Dereito de sete materias. En xuño anterior só se

presentou a Historia de España, materia que coñecía moi ben polos seus estudos de Bacharelato e polas súas abundantes lecturas: sempre foi un apaixonado, un verdadeiro erudito da Historia. Aínda que durante o curso estivo centrado na súa preparación sacerdotal -só nos meses de verán ocupábase da súa carreira civil-, presentouse a exame en xuño, porque tiña unha excelente formación histórica, a pesar, de que o catedrático lle fixo saber, por medio de amigos comúns, que non se presentase, pois lle suspendería, porque non asistira nunca á súa clase, o que consideraba o profesor como unha afronta persoal.

Xosemaría quedou admirado, pero, como tiña un alto sentido da xustiza e, sendo alumno libre, non tiña obrigación de asistir ás clases e, ademais, coñecía marabillosamente a materia, presentouse. E foi suspendido, sen deixarlle facer o exame.

En setembro, o profesor recoñeceu nobremente a inxustiza e, antes dos exames, aseguroulle -a través deses amigos -comúns- que estaba aprobado, con só ir ao exame. Tamén nesa convocatoria de setembro Xosemaría obtivo Matrícula de Honra en Dereito Romano e Dereito Canónico; sobresaliente en Economía Política; notable en Dereito Natural e aprobado en Historia do Dereito e Dereito Civil I.

O curso académico seguinte, 1924-25, foi practicamente un ano en branco para os estudos civís. Aínda que se matriculou en catro materias e *aplicou* a dúas as matrículas de honra obtidas no curso precedente, só puido presentarse ao exame de Dereito Civil II. Nesta conseguiu notable, pero non se examinou de máis, nin en xuño nin en setembro.

Non é estraño que fose así, pois nese curso 1924-25 pasaron moitas cousas

decisivas. O 27 de novembro de 1924, morreu en Logroño don José Escrivá. O 20 de decembro Xosemaría recibiu o diaconado de mans de don Miguel dos Santos Díaz Gómara, na Igrexa do Seminario de San Carlos. O 28 de marzo de 1925, o propio don Miguel dos Santos, que fora bispo auxiliar do Cardeal Soldevila, conferiulle a ordenación sacerdotal. A primeira Misa celebrouse no Pilar, na Capela da Virxe, o día 30. Asistiron poucas persoas -unhas doce- a esta Misa, que o novo sacerdote ofreceu en sufraxio da alma do seu pai. Era luns da Semana de Paixón, e ao día seguinte don Xosemaría estaba xa nunha aldeíña -Perdiguera-, cuxo párroco se atopaba enfermo. Substituíuno até o 18 de maio.

O 28 de marzo de 1925 recibe a ordenación sacerdotal na igrexa de San Carlos, en Zaragoza (España). É sábado: ?O recibido... é Deus! o recibido é poder celebrar a Sacra

Eucaristía, a Santa Misa -fin principal da ordenación sacerdotal-, perdoar os pecados, administrar outros Sacramentos e predicar con autoridade a Palabra de Deus, dirixindo aos demais fieis nas cousas que se refiren ao Reino dos Ceos?. Á cerimonia asiste a súa nai, a súa irmá Carmen e o irmán pequeno, Santiago, que ten seis anos.

Dous días máis tarde ás 10:30 da mañá celebra a súa primeira Misa na capela da Virxe do Pilar, en Zaragoza (España), en sufraxio polo seu pai, falecido poucos meses antes: ?Na Santa capela ante un puñado de persoas, celebrei sen ruído a miña Primeira Misa?. É o luns anterior á semana santa deste ano.

dev.opusdei.org/gl-es/article/los-anos-en-el-seminario/ (06-08-2025)